

Marek Ciara
(Warszawa)

**MATERIAŁY MIECZYŚŁAWA DĘBSKIEGO
(1881-1950)
(22)**

Mieczysław Dębski (pseudonim literacki Mieczysław Czaplica) urodził się 10 października 1881 r. w Warszawie. Był synem Mieczysława, sędziego i Pauliny z Rykowskich, właścicielki majątku Rycice w powiecie przasnyskim. Jako uczeń gimnazjum zaangażował się w działalność nielegalnej organizacji Towarzystwo Miejsko-Wiejskiej Oświaty. W 1890 roku został aresztowany i osadzony w X pawilonie Cytadeli. Wypuszczony za kaucją udał się do Gembloux, gdzie studiował w Państwowym Instytucie Rolnictwa w Gembloux w Belgii. Studia ukończył w 1904 r. a następnie ukończył wyższe kursy administracji na Uniwersytecie Warszawskim. W latach 1904-1906 brał udział w wydarzeniach rewolucyjnych. Był jednym z organizatorów i członkiem zarządu Polskiego Związku Ludowego w Warszawie i redaktorem tygodnika „Głos Gromadzki”. Po roku 1906 gospodarował w majątku własnym w Rycicach w powiecie przasnyskim. Przez pewien czas przebywał w Brazylii, prowadził przedsiębiorstwo zajmujące się eksploatacją lasów w Rosji, oraz był administratorem ordynacji Krasińskich w Opinogórze.

W 1914 r. wszedł w skład Komitetu Obywatelskiego miasta Warszawy, w którym kierował sekcją żywnościową. Po zajęciu Warszawy przez Niemców był dyrektorem towarzystwa „Zakup”. W 1918 roku uczestniczył w akcji rozbrajania żołnierzy niemieckich w Warszawie. W 1919 r. został szefem sekcji gospodarczej w Zarządzie Cywilnym Ziem Wschodnich. W czasie wojny polsko-bolszewickiej ochotniczo wstąpił do 201 pułku artylerii polowej w ramach Dywizji Ochotniczej.

W latach 1921-1939 pracował w Najwyższej Izbie Kontroli, jako urzędnik do zleceń przy prezesie NIK (1921-1925) i dyrektor departamentu (1925-1939). W 1927 r. był przewodniczącym Komisji do Walki z Nadużyciami przy Prezesie Rady Ministrów.

Działał społecznie w Lidze Obrony Przeciwlotniczej i Przeciwigazowej, w 1934 r. został prezesem Okręgu Stołecznego LOPP. We wrześniu 1939 r. podczas oblężenia Warszawy był komendantem Batalionów Pracy.

Był odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Niepodległości z mieczami i Krzyżem Walecznych.

Mieczysław Dębski w 1906 r. zawarł związek małżeński z Jadwigą z Drewnowskich. Miał 3 dzieci: Jadwigę zameżną za Łazarowiczem, Zofię i Mieczysława. Zmarł 16 grudnia 1950 r. Pochowany na Cmentarzu na Powązkach.

Materiały Mieczysława Dębskiego wpłynęły do PAN Archiwum w Warszawie jako zakup od Zofii Dębskiej – córki Mieczysława Dębskiego w dwóch transzach: w 1961 r. (numer w księdze nabytków 376) i dodatkowe w 1983 r. (księga nabytków 1712). W 2020 r. Marek Ciara uporządkował materiały spuścizny i sporządził inwentarz. Objętość zespołu to 0,10 m. b. Materiały spuścizny uporządkowano zgodnie z *Wytycznymi opracowania spuścizn archiwalnych po uczonych*. Spuścizna zawiera materiały z lat 1918-1939.

W jednostce 1 i 2 znajduje się *Pamiętnik Mieczysława Dębskiego ur. w r. 1881, zm. w r. 1950 dotyczący Jego udziału w życiu publicznym w latach 1918-1939* w postaci rękopisu (w jednostce 1) i maszynopisu (jednostka 2). W jednostkach 3 i 4 znajdują się *Wspomnienia. Jak Cię widziałem tak opisałem*, w wersji rękopiśmiennej (w jednostce 3) i w postaci maszynopisu (jednostka 4). W tej części wspomnień autor opisał działalność polityków okresu międzywojennego: Kazimierza Bartła, Władysława Grabskiego, Ignacego Mościckiego, Wincentego Witosa, Stanisława Wojciechowskiego i innych.

W PAN Archiwum w Warszawie spuściznie nadano sygnaturę 22. W wyszukiwarce www.szukajwarchiwach.pl zespół ma numer 302/482/0. Inwentarz liczy 4 jednostki.

Źródła i bibliografia

1. Materiały Mieczysława Dębskiego, Polska Akademia Nauk Archiwum w Warszawie, sygnatura 22
2. *Dębski Mieczysław*, [w:] *Czy wiesz kto to jest ?*, Pod ogólną redakcją Stanisława Łoży, Warszawa 1938, część 2: *Uzupełnienia i sprostowania*, s. 57
2. *Dębski Mieczysław*, [w:] *Nowa encyklopedia powszechna PWN*, Warszawa 1995, tom 3, s. 231 ???
3. Dębski Mieczysław, pl. wikipedia/ org/wiki/
4. Kłoczowski J., *Ziemiańscy polscy XX wieku. Słownik biograficzny*, red. J. Leskiewiczowa, Warszawa 2006, część 5, s. 20

INWENTARZ

1. *Pamiętnik Mieczysława Dębskiego ur. w r. 1881, zm. w r. 1950 dotyczący Jego udziału w życiu publicznym w latach 1918-1939*
1918-1939, rkp., l., k. 197
Druk: *Pamiętnik Mieczysława Dębskiego dyrektora Departamentu Najwyższej Izby Kontroli II Rzeczypospolitej (część dotycząca jego pracy w kontroli państwowej 1921-1939)*, opracował Ryszard Szawłowski, „Kontrola Państwowa”, Rok 2001, nr 3, s. 124-150, (część 1), Rok 2001, nr 4, s. 114-130, (część 2), Rok 2001, nr 5, s. 133-155, (część 3), Rok 2001, nr 6, s. 139-158, (część 4), Rok 2002, nr 1, s. 165-180 (część 5)
2. *Pamiętnik Mieczysława Dębskiego ur. w r. 1881, zm. w r. 1950 dotyczący Jego udziału w życiu publicznym w latach 1918-1939*
1918-1939, rkp., masz., l., k. 236
3. *Wspomnienia. Jak Cię widziałem tak opisałem*
B. d., rkp. sz., k. 189
4. *Wspomnienia. Jak Cię widziałem tak opisałem*
B. d., masz., l., k. 81